

قالدیرمغه عزم ایدلکی برشیئہ حق حیات ویرہ جک هیچ بروجدان تصور ایدیلہ من .

بوندن شو نتیجہ چیقارکہ برجمیتک « حریت وجدان » اساسنہ رعایت ایدہ بیللمسی وجدانسزلقیلہ دکل ، شامل بروجدان کلی بہ مالک اولمسیلہ قائمدر . وبرجمیتک بویلہ اولمسی ایچون کندی کندینی محو ایتسی لازم کلز . جمیتی محو ایدہ جک اولان اک مهم عامل وجدانسز . لقدر . حریت وجدانہ مزاحم اولان دہ یا وجدانسزاق ویا پک طسار بروجدان تعقیب ایتمکدر . اک واسع واک شامل وجدان ایسہ توحید خالق وجدانیدرکہ اودہ وجدان اسلامیدر . هراسانی برخالفک مخلوق بیلن بروجدان بتون حقوقی اومنبعدہ برلشدیرر و قیمت حق بیلیر . مشرک ویا منکر خالق اولانلر کندیلرندن باشقہ سنی طانیامازلر .

صدرالدین جلال بکک دیگر مادہ لری دہ باشند باشہ افترا وجهالتلرلہ مشبوعدر . اولری دہ باشقہ بر ہفتہ موضوع بحث ایدہ جکیز .

قومونیزم و دین

قومونیزمک روسیہ دہ دینہ قارشی آلدقاری وضعیت مملکتیزدہ بک معلوم دکلددر . بوندنطولای برطاقم کنجاری وبالخاصہ (قومونیزم) ی عمدہ اتخاذایدن بر قاج محرک دین علیندہ وجودہ کتیرمک ایستہ دکلری خصوصتک سببی مجهول قالدہدر . روسیہ دہ (قومونیزم) ک دینہ قارشی آلدینی وضعیت معلوم اولدینی تقدیردہ ، تلقی ایتدکلری الہاماتہ تبعاً تحریک قلم ایدن محررلرک دہ دین خصوصتی توضیح ایدہ جک ، بونلرک کوری کورینہ دین علیندہ یورومہ لرینک حکمتی آکلاشیلہ جقندر . اونک ایچون تمامیلہ بیطرف بر مأخذدن آلدیغیز معلوماتی درج ایلہ قارلریمزہ بواسطہ صلیک منبع الہامی ارانہ ایتک ایستہ یورز . معلوماتہ مراجعت ایتدیگیز منبع (شقاقو) دارالفنون مدرسلرندن (شہیلر ماتیوس Shailer Mathers) ک بر اثریدر . استاد مومی الہ سوویہ نلرک دینہ قارشی آلدقاری وضعیتن بحث ایدرکن عیناً دیورکہ :

« روسیہ دہ کلیسانک وضعیت سوویہ حکومتی طرفندن تعقیب اولونان خط حرکتدن چوق متأثر اولمشدر . ۱۹۱۸ سنہ سندہ ، بلکہ دہا مقدم بر تاریخدہ صادر اولان برقرارنامہ ایلہ دین دولتدن تفریق ایدلمش وبوصورتلہ دین سریع بر انحطاطہ دوچار ایدلمشدر . دہا صوکرہ دین تعلیم و تربیہ دن تفریق ایدیلدیکی کب کلیسالرک ازدواج و جنازہ لر اوزرنده کی حق نظارتی دہ قالدیرلشددر . کلیسالرک دہ بر غروب حالندہ تشکله مساعدہ ایدیلہ مش ، بونلرک بوتون اوقافی میلشدیرلشددر . اعضاسنک عددی هیچ اولمازسہ الہیہ بالغ اولمایان محلی برجمیت دینہ تشکل ایدہ میور . بویلہ برجمیت تشکل ایتدیکی تقدیردہ اعضاسندن

à la base d'un gouvernement populaire administré par des chefs électifs et limités dans leur autorité , en confiant à la science l'interprétation et le commentaire de la loi , a voulu élève une barrière infranchissable contre la dictature . dans l'islamisme, l' arbitraire gouvernemental ne saurait être étendu jusqu'à la conscience individuelle , aux rapports familiaux , au mœurs privées .

Sources de constantinople par Ch . Mismer ' q . 271

کلمہ ایکنجی مادہ یہ : صدرالدین جلال بک ایکنجی مادہ سندہ دینک ، حریت وجدان اساسنہ ضد اولدینی ایلری سوربور . واونک ، (حریت وجدان) ی وجدانسزلق معناسنہ تلقی ایتدیکی آکلاشیلیور . فی الحقیقہ حریت وجدان وجدانسزلق دیمک ایسہ بونکلہ دین آراسندہ ضدیت واردر . فقط عالمہ وجدانسز هیچ بر هیئت اجتماعیہ تصور دکلددر . چونکہ هر هیئت اجتماعیہ بروجدان اجتماعیہک تظاہریدر . (حریت وجدان) دستوری ، دینی اہمال ایچون دکل ، دینلرہ حریت و مراعاتہ ایچون قبول ایدلمش بردستوردر . بوندن مقصد حقوقی واجتماعی وجدانسزلرہ ، دینسزلرہ حق حیات ویرمک دکل ، بر وجدان کلی طاشیان دینلرہ حرمت وحق حیات ویرمکدر . ای بیللمیدرکہ عالمہ (حریت وجدان) دستورینی ابتدا طائیتان وتطبیق ایدن قانون اساسی شریعت اسلامیدر . اسلامک ظہورینہ قدر مختلف دینلری سینہ حمایت وعدالتندہ یاشانان هیچ بر دولت کورولہ مشدر بلکہ حالادہ یوقدر . فقط ظن ایدلیدیکی کب بر دولنک دین رسمیسی بولنق اونک حریت وجدانی طانیاماسفی ایجاب ایتمز . بر دولت ایچندہ افرادک وجدان خصوصیلرندہ کی تفاوت ایچلرندن بعضلرینک مقام حاکمیتی اشغال ایتسنہ مانع اولدینی کب مختلف دینلرندن بریسی تمثیل ایدن وجدانک دہ اولدولتدہ مقام حاکمیتی تمثیل ایتسنہ هیچ بر مانع یوقدر . الیورکہ اوفرک کب اودین حاکم دہ حقوق عامہ نک ایجاباتی اولان وظائفی ، مکلفیت ادارہ یی بحق تمثیل ایدن بر وجدان کلی بہ مالک اولسون . دین اسلام انبیاء سالفہ نک ہبسنہ حرمتی شرائط ایمانیہ سی میانہ ادخال ایتمش بولدینی ایچون بتون ادیانہ و وجدانلرہ بر شمول کلی یی حائردر . وبوسبیدن (حریت وجدان) دستورینی تطبیقہ موفق اولمشدر . فقط رسالت محمدیہ یی ارکان ایمانی میانہ قویامایان دینلرہ هیچ بر زمان اسلام اوزرنده او « حریت وجدان » دستورینی تطبیق ایدہ مشدر وایدہ من . بناء علیہ « حریت وجدان » دستورینی تطبیق ایدہ جک جمیتک ، مقدس وجدانلرہ شامل بروجدان کلیسی بولنق لازم کلیر . دینلری ومکلفیت ادارہ یی انکار ایدن جمیتلر ایسہ ہم وجدانسز ، ہم « حریت وجدانی » منکر درلر . علی الاطلاق انکار ایتدیکی ، وجودینی

برینک بر جنبه سیاسی ایه توقیفی بوزندن ، یاخود جمعیت مراکزنده ویا کلباسانده بر نطق ویا موعظ ایرادندن ، یاخود سوویت حکومتیه مخالف ، اجتماعی ویا سیاسی بر اجتماع عقدندن طولانی و جمعیت در حال طاغیدیلور . کلیسای ۱۸ یاشی کچمه یین بر کیمسه یه هیچ بر دین تلقیناتنده بولوناماز ، مبانی حکومتی یاخود مؤسسائی دین ایشلری ایچون قوللاناماز ، بونلرک ایچنه الواح یاخود تصاویر دینییه یی وضع ایده من . کلیسایلرک ادامه حیاتی ایچون اغانلر طوبیلامسنه جواز وارسده کلیسایلر ویرکولر اعطاسنه مجبوردر . علوم دینییه معلملرینه حکومت طرفندن معاش ویا تخصیصات ویرلر . دینی جمعیتلر سائر جمعیتلر کی تشکیل ایده بیلیرسه ده بونلر هیچ بر ملکه صاحب اولامازلر ، یاخود خلقندن هیچ بر عادات آلامازلر .

هر کلیسا « جمعی بر حرکتده » بولندیغندن و « ایشچی صنفنک هدفنه مغایر بر هدفی تعقیب ایتدیکنندن » بر قوت سیاسییه تحوله مساعد عد اولونمقدهدر . کلیسایلرک بوشکلده بر « بورژوازی » مؤسسهمی طائیفاسی کلیسایلرک آغیر معامله یه دوچار اولمالرینه سبیت ویرمشدر . سوویت حکومتی کلیسایلرک محتوی اولدینی بر ماهیت دینییه یی حائز ویا غیر حائز بوتون اشیایی ضبط ایتمکه بو خصوصتی کوسترمنش ، کندیسنه مخالفت ایدن بوتون رجال دینی توقیف و محاکمه ایتمشدر . ۱۹۲۳ سنه سنک حزیراننده کلیسایه منسوب رجال روحانیه نکلر بویوکلرندن آلتمش یدییسی یا حبسه طیقیلمش ، یاخود نفی ایدلمشدی . ۱۹۱۷ ده وقوع بولان ایلک اختلال ائناسنده انتخاب اولونان باطریق (تیخون) دردست اولونار ق مدت مدیده حبس ایدلمش و نهایت سوویت حکومتیه صداقتی مشعر بر مکتوب نشری اوزرینه تخلیه ایدلمشدی . قاتولیک بسقپوسی (رذکیه و یقز) سوویت حکومتیه مخالفت تهمتیه قتل ایدلمشدر . سوویت حکومتنک کلیسایه قارشی بو خصومتکارانه حرکتی موقع اقتدارده اولان قومونیست فرقه نکلر ائزیدر . بونلرک سوقیله بوتون مکتبلره دین علیهنده بر استقامت ویرلش و چو جوقلر الحاد وانکاره آلیشدرلشدر . ایام دینییه دین علیهنده نمایشلر یانمغه حصر ایدلمش وکنج قومونیست جمعیتلری رؤسایلرک اداره سی آلتنده وقوع بولان بو نمایشلرک بر قسمی پک موجب حجاب بر شکل آلمشدر . قومونیست غزته لرینک باش مقاله وقاریقاتورلرندن مهم بر قسمی دینی تزییفه وعقائد دینییه یی احیایه معطوف بولونمقدهدر . چونکه بونلر دینی ، عمله دیکتاتورلغنه و قومونیزمک ترقیسنه معارض تلقی ایدیورلر .

آره یرده باطریق (تیخون) « موقوف بولندیی صرملرده روسیه نکل جانی کلیسای نامنده سوویتلرک مظاهرتی حائز بر تشکیلات وجوده کلش و بو تشکیلات باطریق (تیخون) ک طرفدارلرینی کلیسادن چیقاروب آتمه چالیشمشدر . بو تشکیلات دینییه نکل اورتیه چیقمه سی

صلاح و تجمدد علامتی اولارق تلقی ایدلمش ایدسه ده بو تشکیلات هیچ بر اثر انکشاف کوسترمه مشدر . خلق کتله سی ، دشمنلرندن زیاده باطریق (تیخون) طرفدار اولدینی نظاهر ایتمش و بوضوئله اورتودوقس کلیسایلرک نفوذی تزیایدلشدر . سوویتلر ، سیاسی ماهیتی حائز برشی اوکرمه مک شرطیله پاپاس یتشدریمک ایچون بر الهیات مدرسه سی کشاد ایتشلردر . خلقک فقر و ضرورتی ، حکومتک دین علیهدارلنی ، مکتبلرک الحادی تلقین ایلله مشغول اولماسی ، بونلرک هبسی روسیه ده خریستیانلنی مشکل و حقیقه بحران آمیز بر وضعیته دوچار ایتمشدر . سوویت حکومتی ، اردوده و مکاتب عمومیه ده پادینی پروپاگاندا لره کوره نلرک یالکنز صنف روحانییه علیهدار دکل ، دینه کلیاً علیهدار بر نسل یتشدریمکه چالیشمقدهدر . بو تهلیکلی اورتودوقس کلیسای قدر قاتولیک کلیسای ده حس ایتمش اولدیغندن بوالیم شرائط داخلنده بوکا قارشی کلک ایچون تشبثاتده بولونمغه چالیشمشدر .

روسیه ده مذاهب سائر نکل احوالی آکلامق مشکلدر . فقط بوکا دائر پاییلان تحقیقات اونلرکده اورتودوقسلر قدر سوویت حکومتنک وقومونیستلرک تصدیقنه کرتار اولدینی کوستریمکدهدر . بونلرک بر قسمی سوویتلره عرض صداقته مجبور اولمشدر .

آمریقائی مدرسک روسیه ده کی احوال دینییه دائر ویردیکی معلومات بومالدهدر . بومعلوماتدن صراحتاً آکلاشیلور که سوویتلر اورتودوقس خریستیانلنی و سائر مذاهب دینییه یی دشمن تلقی ایدرک اوکا قارشی احکار بر خط حرکت تعقیب ایدیور . کلیسایلری و مؤسسات دینییه یی قالدیرمق ایچون هریشی پایور ، روسیه کنج لرینک دماغنه هر هانکی بر تلقین دینینک نفوذ ایتمه سنه مانع اولمق ایچون کافه تدابیری اتخاذ ایدیور و بوضوئله تمامیه ملحد بر نسل یتشدریمرک غایه لرینه ایرمک ایسته یورلر . مع الاسف کوریورز که موسقوا سوویتنک پک عجمی مریدلری اولان بعض محررلر عینی خط حرکتی مملکت مزده ده تعقیب ایتمک فکرنده درلر . کچنلرده یکی چیقان بر آقشام غزته سننده بر مقاله نشر ایدن بر محرر ، استادلرینک روسیه ده پادق لرینی بوراده ده یایمق املیه معارفی دیندن تجریده ، اخلاقی دیندن تفریق ایچون مذبح خانه برطاق تشبثلرده بولونیوردی . بو محرر تورکیانک بر قومونیست مملکتی اولمادیغنی ادراک ایدمه یه جک و مسلمانلنک اورتودوقس خریستیانلنی اولمادیغنی آکلامیه جق درجه ده غفلت کوستریوردی . حال بوکه فی الحقیقه بو غفلت ، قومونیستلرک علی العاده بر پروپاگاندا سیدر . بواجرتلی پروپاگاندا جیلر صورت حقندن کورونه نکل بزه ترقینک ، حقیقی مدنیتک ایجاباتی نامنه آنجق دینسزلکی و دین ییقجیلغنی تلقین ایتمک ایسته یورلر . حال بوکه بونلرک تلقین ایتدکلری یکانه شی یوقاریده کون کی آشکار

بزموفیتی قازانچون باشقەملەلرک بووادیدە ناصل چالیدیدینی
کوستردە رک کندی مساعیمزی تنظیم ایتک ایسترز، بونک ایچون آوروپا
وامریقاده منع مسکرات حرکتنک ناصل باشلادیغنی و ناصل تعمم ایتدیکنی
ایضاح ایدە جکزر .

امریقا حکومات متحده سنک قانون اساسیسنده یاپیلان اون سکزنجی
تعدیل بروجە آتیدر :

ماده ۱— بوماده نک تصدیقندن برسنه سوکره مسکراتک اعمال ، فروخت
ونقلی وبوصورتله امریقایه ادخال و آمریقادن اخراجی صورت قطعیده ممنوعدر .
ماده ۲— امریقا قونفره سیایله حکومات مختلفه ایجاب ایدن قوانینی اصدار
ایله ماده سابقه بی اجرا صلاحیتی حاشدر .

ماده ۳ — حکومات متعدده طرفندن قانون اساسییه بر تعدیل اولتی
اوزده یدی سنه ظرفنده قبول ایدلمدیکی تقدیرده برنجی ماده حکمدن ساقط اولاجقدر .

۱۹۱۹ سنه سنک ۱۶ کانون نانیسنده آمریقا حکومتی بالاده کی
تعدیلک تصدیق ایدلدیکی وبو صورتله بوتون آمریقاده مرعی قوانین
میاننه داخل اولدیغنی اعلان ایتشددر . بو حرکت ایکی نسل طرفندن
مسکراتک اعمال واستعمالی علینده وقوع بولان مجادله نک ثمره سیدی .
امریقا حکومات متحده سنک هر حکومتی محلی ممنوعیتلر تطبیقندن
سوکره مسکرات ممنوعیتی بالعموم امریقا لیلر طرفندن قبول ایدیان
براساس اولارق تعمیم ایتشدی .

بویوکسک غایه تشریعیه نک تحقق ایتدیکنی کوردهن مسکرات دشمنلر-
ینک رقصی وظیفه لرینک ختام بولدیغنی ظن ایتشلردی . حال بوکه
بالعکس ممنوعیت قطعیه قانوننک قبولندن سوکره بونلر اصل وظیفه لرینک
باشلادیغنی کوردیلر . چونکه مسکرات ایله مجادله آنجق تشریع صحنه سندن
چقمش ، اجرا صحنه سنه کیرمشدی . اجرا صحنه سنده ایسه مجادله نک
دوامه لزوم واردی . وبو مجادله حالا دوام ایتکدهدر . صوک نتیجه
معین اولقله برابر ظرفر قطعینک هانکی کون ، یاخود هانکی سنه قازانیله جنی
هنوز معین دکلددر .

مسکراته قارشى اعلان ایدیلن حربک بو ایکی صفحہ سی زمانمزک
بلکه اک مهم اجتماعی حرکتیدر . نه قادر شایان تأسفدرکه بزم ملکتمزده
بوجدالک برنجی صفحہ سی اتمام ایدلمش اولدینی حالده ایکنجی صفحہ یه
کیرلیدن برنجی آدیم کری آلیندی . بزمونقطه بی شیمدیلک بر طرف
ایدرك آوروپا و آمریقانک بو معظم حرکتی ناصل اداره ایتدیکنی
تدقیق ایدەلم .

امریقاده ممنوعیت قطعیه قانونی حرب عمومینک تولید ایتدیکی
اخلاقی هیجان ایچنده تکلیف ایدلمش و متارکدن پک آز بر زمان سوکره
تصدیق اولونمشدی . برعصردن بری ایچکی ایله مجادله مسئله سی آمریقاده
بر مسئله اخلاقیه اولمشدی . حرب عمومینک تولید ایتدیکی حرارت
ایچکی دشمنلرینک قطعی برظفر احراز ایتمه لرینه سائق اولمش وبوظفر

بر شکله کوستردیکمز وجهله قومونستلکدن باشقه بر شی دکلددر .
نه ضرب بر تضاددرکه بویله بر طاقم پروپاگانداچیلر دینسزلیکی ترویج
ایدیورکن اوتیه طرفندن ایتالیانک ملیتپرور کنجلیکی ، یعنی فاجیستلک
دین ایله دولتی باریشدیرمه چالیشیور . وسوسیالیستلکک دینه قارشى
پرورده ایتدیکی خصومتی صوصدیرمه موفق اولیورلر ا ملیتپرور
تورکیایه یاقیشان بو حرکتی اختیار ایدە جکلری یرده عجبا نیچون
اومحررلر ملتزمی افنا ایدە جک اوتیه کی خط حرکتی اختیار ایدیورلر ؟
بونی بر کره اوکره نسه ک . . .

ایچکی ایل مجادله

عصرمزک الک بویوک اجتماعی حرکتیدر

عصرمزک الک بویوک اجتماعی حرکتی مسکرات آفته قارشى دنیانک
هر طرفنده وقوع بولمقده اولان مجادلهدر . مسکراتک انسانلق ایچون
نه قدر خبیث ومضر بر آفت اولدیغنی تقدیر ایدن جهان مدنیت ، بو
آفته قارشى جهان شمول بر محاربه آچشددر . بو محاربه هر کون برظفر
قازانیور و انسانلغک مسکرات یوزندن اوغرا دینی فلاکتی تخفیف
ایدیور . ملتیزک تاریخنده پک یوکسک بر موقع اشغال ایدن برنجی
بویوک ملت مجلسمزدین میینمیزک احکامه ، افکار عمومیه مزک بواقندن
نورتولق ایچون کوستردیکی خواهشه توفیق حرکت ایدرك بر حملهده
ملکتزمی و ملتزمی مسکرات آفتندن قورتارمش وبوصورتله یالکزر
نسل حاضرک دکل ، بوتون انسال مستقبله مزک ، بوتون تورک تاریخنک
شکرانی قازانمشدی . حال بوکه ایکنجی بویوک ملت مجلسی سلفنک
اقامه ایتدیکی معظم آبدی عادتاکو کندن بیقان قهقری بر حرکتده
بولوندی . وبوصورتله برنجی بویوک ملت مجلسنک قورتاریجی حرکتی
ها اولدی . برنجی بویوک ملت مجلسنک منع مسکرات ایچون وضع
ایتدیکی معظم ومبجل قانونک سبب الغاسی قانونک تطبیق ایدیله مه سی
ادعاسیدی . حال بوکه بوسبب ملتی بر آفتندن قورتارمق وبو صورتله بر
غایه بی تحقق ایتدیرمک ایستین بر هیئت طرفندن درمیان ایدیله جک بر
سبب دکلدی . بونک پک چوروک بر سبب اولدینی بالاخره ویره جکمز
ایضاحات ایله آکلاشیله جقدر . ایکنجی بویوک ملت مجلسنک اختیار
ایتدیکی خط حرکت ، ملته منع مسکرات قانونی تکرار احیا وتطبیق
ایندیرنجیه قدر هر درلو تشبثات ومساعیده بولونمق وظیفه سی تحمیل
ایتشددر . بوده وظیفه بی ایفا ایتک ، منع مسکرات قانونی الفا ایدن
قانونی الفا ایتدیرمک مسکرات بلیه سندن قورتولمق ایچون افکار عمومیه مزى
مهادیا تنویر وارشاد ایتک ونهایت منع مسکرات قانونی تکرار قبول
ایندیرمک حسن تطبیق ایچون فداکارانه مساعی ابدالنی تأمین ایتک
ایجاب ایدیور .